

Μάθημα ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΣΥΝΘΕΣΗ VII*Υποχρεωτικό μάθημα Ζ01ΥΠ – 7 ώρες διδασκαλίας – 12 ECTS – eCLASS: 422376***Ακαδ. Έτος 2025-2026 – 7^ο Εξάμηνο**

Διδάσκοντες:

Γεώργιος Παπαγιαννόπουλος, Αναπλ. Καθηγητής Δ.Π.Θ. - συντονιστής μαθήματος (Τμήμα Α)

Μαρία Γρηγοριάδου, Αναπλ. Καθηγήτρια Δ.Π.Θ. (Τμήμα Α)

Σταύρος Δενδρινός, Αναπλ. Καθηγητής Δ.Π.Θ. (Τμήμα Β)

Πάνος Εξαρχόπουλος, Επίκ. Καθηγητής Δ.Π.Θ. (Τμήμα Β)

ΘΕΜΑ: ΚΕΝΤΡΟ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗΣ ΘΡΑΚΗΣ ΣΤΗΝ ΞΑΝΘΗ**1. ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ**

Το μάθημα «Αρχιτεκτονική Σύνθεση VII» του 7^{ου} Εξαμήνου στοχεύει, γενικά, στην εξοικείωση των, ώριμων πλέον, φοιτητών με περισσότερο σύνθετους προβληματισμούς, ποικιλία παραμέτρων και πολλαπλές εμφάνσεις. Έτσι ώστε, να γίνει κατανοητό και συνειδητό ότι κατά τη συνθετική διαδικασία υπεισέρχεται ένα πλήθος αλληλοεξαρτώμενων, διαβαθμισμένων παραμέτρων, οι οποίες οφείλουν να εξεταστούν, όχι μόνο διότι αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της διεργασίας αυτής, αλλά και διότι στηρίζουν και καταξιώνουν την αρχιτεκτονική δημιουργία, αποτελώντας –συχνά– και κινητήρια δύναμη στην πορεία σύλληψής της.

Ειδικότερα, το μάθημα στοχεύει στην αντιμετώπιση σύνθετων κτιριολογικών προγραμμάτων με εξειδικευμένες λειτουργικές και κατασκευαστικές απαιτήσεις, στη διερεύνηση ζητημάτων ένταξης, στη συσχέτιση καίριων διπόλων, όπως δομημένος-υπαίθριος χώρος, τόπος-χαρακτήρας, μορφή-περιεχόμενο κ.λπ., στην αναζήτηση δεσμών ανάμεσα στο αρχιτεκτονικό έργο και τον κοινωνικό περίγυρο, στη διερεύνηση της σχέσης συνθετικής και κατασκευαστικής δομής, στην αποσαφήνιση του αρχιτεκτονικού χαρακτήρα κ.ά., στο βαθμό που αυτά –αλληλένδετα– δίνουν υποστήριξη στην αρχιτεκτονική σύλληψη και ενσαρκώνουν την κεντρική ιδέα ενός αρχιτεκτονικού έργου.

Βασική επιδίωξη του μαθήματος είναι η αναγωγή των παραπάνω σε ένα ολοκληρωμένο – από πλευράς λειτουργίας, νοήματος και σημασίας– δημόσιο κτιριακό συγκρότημα πολιτιστικού χαρακτήρα, που θα παράγει ένα δικό του «τόπο» ύπαρξης και αναφοράς, χαρακτηρίζοντας το άμεσο περιβάλλον του. Με την παρουσία και λειτουργία του, θα εγκαθιδρύει νέους, αλλά και θα διατηρεί, θα αποκαθιστά και θα ενισχύει υφιστάμενους δεσμούς με το δομημένο, φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον στο οποίο καλείται να ενταχθεί. Επιδιώκεται, δηλαδή, να μελετηθεί το αρχιτεκτόνημα ως χώρος που οφείλει να αποδίδει ένα συγκεκριμένο «μικροπεριβάλλον», του οποίου τα όρια (υλική υπόσταση, κατασκευή) και οι επιλεκτικές σχέσεις (συγγένειες, αναφορές) αποτελούν –κάθε φορά– αντικείμενα προς καθορισμό.

Είναι προφανές, ότι το εύρος και η υφή των ζητημάτων που υπεισέρχονται κατά τη συνθετική διαδικασία παρουσιάζουν εξαιρετική ποικιλία, σημασία και ένταση: από την κλίμακα της πόλης στην κλίμακα της οικοδομικής λεπτομέρειας, από το διάγραμμα της συνθετικής δομής στην «ατμόσφαιρα» του εσωτερικού χώρου, από την ενεργοποίηση της προσωπικής φαντασίας έως την αντιμετώπιση των εξειδικευμένων, πολυεπίπεδων απαιτήσεων του θέματος. Είναι επι-

θυμητό, αυτά τα διαφορετικά επίπεδα προσέγγισης –όλα καίριας σημασίας και κυμαινόμενης βαρύτητας– να υπεισέλθουν στον προβληματισμό και να τροφοδοτήσουν γόνιμα τις σκέψεις και τις συνθετικές επιλογές κάθε φοιτητικής ομάδας.

2. Η ΕΠΙΛΟΓΗ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ – ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΣΤΟΧΟΙ

Με βάση τα όσα προαναφέρθηκαν, το προς μελέτη συνθετικό θέμα οφείλει να ικανοποιεί σύνθετες λειτουργίες και αυξημένες κατασκευαστικές απαιτήσεις, να διεκδικεί χαρακτηριστικά τη θέση του μέσα σ' ένα συγκεκριμένο αστικό περιβάλλον, αλλά και να έχει ζωντάνια, αγγίζοντας τα ενδιαφέροντα μιας σύγχρονης κοινότητας ανθρώπων.

Συνήθως, οι παραπάνω παράμετροι προσδιορίζουν ένα δημόσιου ενδιαφέροντος κτιριακό συγκρότημα, με σημαντικό πολιτιστικό χαρακτήρα και κοινωνικό έρεισμα, του οποίου η παρουσία και λειτουργία θα έχει άμεση ανταπόκριση με την τοπική κοινωνία, αλλά και με την ευρύτερη περιοχή, γενικότερα. Με βάση την πεποίθηση ότι παρέχει τέτοιες δυνατότητες –τόσο για την ακαδημαϊκή μας κοινότητα όσο και για την πόλη της Ξάνθης–, επιλέχθηκε ως θέμα μελέτης το **«Κέντρο Αρχιτεκτονικής Θράκης»**.

Σκοπός του Κέντρου θα είναι η καταγραφή, τεκμηρίωση και προβολή όχι μόνο της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της Θράκης, αλλά και των σύγχρονων εξελίξεων στην αρχιτεκτονική και το δομημένο περιβάλλον, γενικότερα. Έτσι, η διατήρηση της ιστορικής μνήμης αφενός, και η στροφή του ενδιαφέροντος στην τρέχουσα αρχιτεκτονική πραγματικότητα (αλλά και στις μελλοντικές εξελίξεις) αφετέρου, αποτελούν τους δύο βασικούς άξονες οργάνωσης, περιεχομένου και δραστηριοτήτων του Κέντρου. Μ' άλλα λόγια, ο προσορισμός του είναι να αποτελέσει έναν δυναμικό πόλο γνώσης, πληροφόρησης, καλλιέργειας και γόνιμου προβληματισμού, αναφορικά μ' ένα ευρύ φάσμα ζητημάτων για την αρχιτεκτονική και την πόλη.

Είναι επιθυμητό, το Κέντρο Αρχιτεκτονικής Θράκης, ως ένα σημείο αναφοράς των κατοίκων της πόλης, να διαφυλάσσει τη συλλογική μνήμη, να ευαισθητοποιεί και να ενδυναμώνει την κριτική τους ματιά, να προτρέπει τη συμμετοχή τους. Τόσο μέσω του περιεχομένου του όσο και μέσω του σχεδιασμού του, το Κέντρο οφείλει να είναι διαρκώς «ανοικτό» και «συντονισμένο» με τη σύγχρονη ζωή, πέρα από τον –σε κάθε περίπτωση– καίριο ρόλο του ως παρακαταθήκη αξιόλογων τεκμηρίων της αρχιτεκτονικής ιστορίας.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, η οργάνωση του Κέντρου διαρθρώνεται σε τρεις βασικούς τομείς, οι οποίοι –«εξοπλισμένοι» με τους κατάλληλους χώρους– καλύπτουν το πλέγμα λειτουργιών, χρήσεων και δραστηριοτήτων που καλείται προγραμματικά να υπηρετήσει.

A. ΜΟΝΙΜΗ ΕΚΘΕΣΗ

Πρόκειται, θα λέγαμε, για τον «μουσειακό» τομέα του Κέντρου. Εδώ, παρουσιάζονται, κατά κύριο λόγο, εκθέματα-τεκμήρια από την παραδοσιακή αρχιτεκτονική της Θράκης (χωροθετημένα τόσο στο αστικό όσο και στο φυσικό περιβάλλον), στοιχεία για τη συγκρότηση, ιστορία και πολεοδομική εξέλιξη πόλεων και οικισμών, αναφορές σε αρχαιολογικούς τόπους και θρησκευτικά μνημεία, ειδικές θεματικές ενότητες (καπναποθήκες, παραδοσιακές οικοδομικές τεχνικές, αποκαταστάσεις/επαναχρήσεις κτιρίων κ.ά.) κ.λπ. Επίσης, παρουσιάζονται επιλεγμένα έργα και προτάσεις από τη σύγχρονη αρχιτεκτονική παραγωγή (π.χ. μεμονωμένα έργα, οργανωμένη δόμηση, πολεοδομικές προτάσεις, αστικές αναπλάσεις κ.ά.).

Το είδος των εκθεμάτων ποικίλλει ανάλογα με τις παραπάνω θεματικές ενότητες και μπορεί ενδεικτικά να περιλαμβάνει: κείμενα, χάρτες, φωτογραφίες, προπλάσματα (μακέτες), αρχιτεκτονικές αναπαραστάσεις σε φυσικό μέγεθος, οπτικοακουστικό υλικό (προβολή εικόνων και βίντεο). Η μόνιμη έκθεση, ανά διαστήματα, ανανεώνεται ή εμπλουτίζεται με νέο υλικό.

Β. ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ – ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πρόκειται για τον πιο εκτεταμένο και ζωντανό τομέα του κτιρίου. Εδώ, φιλοξενούνται τακτικά εναλλασσόμενες εκθέσεις, η θεματολογία των οποίων είναι ποικίλη. Ως εκ τούτου, μπορούν να οργανώνονται είτε θεματικές αρχιτεκτονικές εκθέσεις (π.χ. εκθέσεις αρχιτεκτονικού έργου, μονογραφικές εκθέσεις αρχιτεκτόνων, εκθέσεις αρχιτεκτονικών σχολών κ.ά.), είτε εκθέσεις εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών (π.χ. ζωγραφικής, φωτογραφίας, γραφιστικής κ.ά.).

Επιπλέον, ο χώρος μπορεί να εξυπηρετεί περιστασιακά και την πραγματοποίηση εκδηλώσεων πολιτιστικού ή επιστημονικού χαρακτήρα, όπως ημερίδες, επιστημονικές συναντήσεις, συνέδρια, αρχιτεκτονικά εργαστήρια (workshops), αφιερώματα σε ανθρώπους των γραμμάτων και των τεχνών κ.λπ.

Η καλλιέργεια αμφίδρομων σχέσεων μεταξύ της Αρχιτεκτονικής Σχολής της Ξάνθης και του Κέντρου θα ήταν, σε κάθε περίπτωση, επιθυμητή, κυρίως προς την κατεύθυνση του «ανοίγματος» της Σχολής στον ευρύτερο κοινωνικό χώρο της πόλης. Όχι μόνο με τη δημοσιοποίηση/προβολή του εκπαιδευτικού έργου, αλλά και με την ανάληψη πρωτοβουλιών υποστήριξης των δραστηριοτήτων του Κέντρου.

Γ. ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ / ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Πρόκειται για έναν τομέα που επιχειρεί να καλύψει ποικιλία δραστηριοτήτων, είτε άμεσα συνυφασμένων με τον βασικό προορισμό του Κέντρου, είτε με σκοπό τον εμπλουτισμό και τη ζωγόνησή του με παράλληλες δράσεις. Χώροι που αντιστοιχούν στον τομέα αυτό είναι: η Αίθουσα Διαλέξεων, η Βιβλιοθήκη, ο Χώρος Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων για τα παιδιά, τα Εργαστήρια Εφαρμογών, το Αναψυκτήριο και το Πωλητήριο.

3. ΣΗΜΕΙΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ / ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ

Ακολουθούν, επιγραμματικά διατυπωμένα, ορισμένα σημεία ενδιαφέροντος/παράμετροι σχεδιασμού, με σημαίνουσα βαρύτητα όσον αφορά στον ρόλο και τα χαρακτηριστικά ενός σύγχρονου δημόσιου κτιρίου με πολιτιστικό περιεχόμενο (με έμφαση στη μουσειακή λειτουργία), τα οποία –σε συνδυασμό και με το κτιριολογικό πρόγραμμα– μπορούν να αποτελέσουν αφετηρίες σκέψεων, προβληματισμών και επιλογών κατά τη συνθετική διαδικασία:

- Η συσχέτιση του κτιρίου με το άμεσο περιβάλλον του: γεωμετρικά-τοπογραφικά χαρακτηριστικά του οικοπέδου, προσανατολισμός, γενικότερος χαρακτήρας της περιοχής, ιδιαίτερες συνθήκες (πολεοδομική οργάνωση, άξονες, οπτικές φυγές, θέα, γειτνιάσεις, χρήσεις, μεγέθη κ.λπ.). Ζητήματα ένταξης, αφομοίωσης ή ρήξης με την υπάρχουσα κατάσταση.
- Ο δημόσιος χαρακτήρας της αρχιτεκτονικής. Το δημόσιο κτίριο και η πόλη. Το δημόσιο κτίριο ενταγμένο στην καθημερινότητα, στη «ροή» της πόλης. Το μουσείο ως σημείο αναφοράς –ή και σύμβολο– της πόλης.
- Η θεώρηση του νέου κτιρίου ως αναπόσπαστο ζωντανό κομμάτι του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος σε αντίθεση με τη θεώρησή του ως αυθύπαρκτου αντικειμένου εν κενώ. Έτσι, η συμβολή του στην εξέλιξη της φυσιογνωμίας της περιοχής είναι πολλαπλώς κρίσιμη.
- Το «κλειστό» μουσείο: ως «θεματοφύλακας» πολύτιμων αντικειμένων, ως τόπος στοχασμού, ως προστατευμένος χώρος διατήρησης της μνήμης και της ιστορικής συνειδήσης. Το «ανοιχτό» μουσείο: ως κοινωνικός πυκνωτής, ως χώρος ενεργοποίησης της εμπειρίας, ως πεδίο ερμηνείας και επαναπροσδιορισμού της σύγχρονης πραγματικότητας.
- Το κτίριο (αρχιτεκτονική έκφραση) και τα εκθέματα (είδος-χαρακτήρας). Το περιέχον και το περιεχόμενο. Σχέσεις ισορροπίας και ουδετερότητας ή αυτονόμησης και έντασης;
- Η συνθετική δομή του κτιρίου: η συνεκτική ή η επιμερισμένη δομή και οι μεταξύ τους δια-

βαθμίσεις (μοναδιαίος όγκος ή κτίριο-δίκτυο με διακριτές κτιριακές ενότητες;).

- Ο πολυλειτουργικός χαρακτήρας του κτιρίου. Η δυνατότητά του να υποδέχεται και να επιτρέπει συμπληρωματικές χρήσεις ή δραστηριότητες, παράλληλα ή/και ανεξάρτητα με την κύρια λειτουργία του.
- Η κίνηση. Ίσως, από τα σημαντικότερα ζητήματα όσον αφορά στη σωστή και εύληπτη εσωτερική οργάνωση και λειτουργία ενός κτιρίου μουσείου. Η κίνηση ως πηγή συνθετικών ιδεών. Η ταύτιση εισόδου-εξόδου. Οι επισκέπτες και οι εργαζόμενοι ως ανεξάρτητα «δίκτυα» κυκλοφορίας. Ξεκάθαρα εσωτερικά δρομολόγια. Εσωτερικές οπτικές φυγές.
- Η δυνατότητα ευελιξίας του εσωτερικού χώρου. Εναλλακτικές διευθετήσεις, επιμερισμοί, συνενώσεις χώρων κ.λπ., ανάλογα με τη φύση των διάφορων δραστηριοτήτων.
- Η οργανική σχέση υπαίθριων, ημιυπαίθριων και κλειστών χώρων.
- Η μόρφωση του φέροντα οργανισμού και η σχέση της με τη συνθετική δομή, τη λειτουργική οργάνωση της κάτοψης και τον αρχιτεκτονικό χαρακτήρα.
- Η κατασκευή και η μορφή. Σχέσεις συνάφειας ή αυτοτέλειας και οι διαβαθμίσεις τους. Η παρουσία της κατασκευαστικής δομής / η επένδυση («ένδυμα», «φλούδα») του κελύφους.
- Η αρχιτεκτονική έκφραση και η μορφολογική αντιμετώπιση. Η απόδοση ευδιάκριτου αρχιτεκτονικού ύφους. Το μέγεθος, η κλίμακα, οι αναλογίες, τα υλικά, το χρώμα, ο τεχνολογικός εξοπλισμός.
- Ειδικές κατασκευές (κάλυψη μεγάλων ανοιγμάτων, μεταλλικές διαφώτιστες στεγάσεις, συστήματα ηλιοπροστασίας κ.ά.). Οι Η/Μ εγκαταστάσεις και τα πολλαπλά –εμφανή ή αφανή– δίκτυα.
- Η «ατμόσφαιρα» του εσωτερικού χώρου. Το «μέσα» ως συνέχεια του «έξω» ή ως ανεξάρτητη «οντότητα»; Υλικά, υφές, χρώμα, ειδικές κατασκευές, τρόποι έκθεσης (ψευδοροφές, επενδύσεις, επίπλωση, πανέλα κ.λπ.).
- Τρόποι φυσικού φωτισμού εκθεσιακών χώρων, σε συνάρτηση με την απαίτηση για πλήρεις επιφάνειες όψεων (ως εσωτερικό φόντο των εκθεμάτων). Ο φωτισμός εκ των άνω και η διαμόρφωση της στέγασης ως «πέμπτης» όψης.

4. ΤΟ ΟΙΚΟΠΕΔΟ – ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

(βλ. τοπογραφικό διάγραμμα)

Το οικόπεδο (ΑΒΓΔΑ) βρίσκεται στο κέντρο της πόλης, κοντά στην Κεντρική Πλατεία, και συγκεκριμένα στην περιοχή της Πλατείας Διοικητηρίου. Το σχήμα του είναι τραπέζιο, παρουσιάζει υψομετρική διαφορά 3 μ. στην κατεύθυνση Ανατολής-Δύσης και έχει εμβαδόν **~2.886 μ²**.

Σήμερα, κάτω από το οικόπεδο αναπτύσσεται υπόγειος δημοτικός σταθμός αυτοκινήτων, ο οποίος προβλέπεται να χωροθετηθεί σε άλλη θέση. Υφιστάμενα στοιχεία του άμεσου περιβάλλοντος, όπως το Μνημείο Πεσόντων, οι δεντροστοιχίες, οι χαράξεις-πορείες κ.λπ. κρίνεται σκόπιμο να διατηρηθούν. **Μια ζώνη πλάτους ~5 μ.**, παράλληλη με το όριο (ΓΔ), εκτός του οικοπέδου, μπορεί να επαναδιαμορφωθεί, ανάλογα με την κάθε συνθετική πρόταση.

Η θέση του οικοπέδου μέσα στο εκτεταμένο δίκτυο των υπαίθριων διαμορφώσεων καθώς και η σχέση του με τα δεδομένα του άμεσου περιβάλλοντος (δρόμοι, πεζόδρομοι, κλίμακα-χρήση παρακείμενων κτιρίων, προσπελάσεις-κινήσεις, πράσινο κ.λπ.) οφείλουν να διερευνηθούν και να εκτιμηθούν ουσιαστικά. Η αναλυτική παρατήρηση, η καταγραφή στοιχείων και η εξαγωγή συμπερασμάτων για τα γενικά και ειδικά χαρακτηριστικά του άμεσου περιβάλλοντος έχουν θεμελιώδη σημασία για την έναρξη και τροφοδότηση της συνθετικής διαδικασίας και για την αποσαφήνιση-αιτιολόγηση των βασικών συνθετικών επιλογών και χειρισμών κάθε πρότασης.

5. ΟΡΟΙ ΔΟΜΗΣΗΣ

- Επιφάνεια οικοπέδου: **2.886 μ²**
- Μέγιστο Ποσοστό Κάλυψης: 60% ► *Κάλυψη:* $2.886 \times 0,60 = 1.732 \mu^2$
- Συντελεστής Δόμησης: 1,3 ► *Δόμηση:* $2.886 \times 1,3 = 3.752 \mu^2$
- Μέγιστο ύψος: **14 μ.**
- Μέγιστος αριθμός υπογείων: **2**

Επισήμανση

Παρέχεται η δυνατότητα –κατά την κρίση κάθε φοιτητικής ομάδας– αξιοποίησης της πρώτης υπόγειας στάθμης για χώρους κύριας χρήσης (π.χ. εκθεσιακοί χώροι, αίθουσα διαλέξεων κ.λπ.), η επιφάνεια των οποίων προσμετράται στο συντελεστή δόμησης.

- Τοποθέτηση κτιρίου στο οικόπεδο: το κτίριο μπορεί να τοποθετηθεί ελεύθερα στο οικόπεδο, δηλαδή, σε επαφή ή σε υποχώρηση από τις οικοδομικές γραμμές-όρια οικοπέδου.
- Διαμόρφωση ακάλυπτων χώρων: επιτρέπεται η μερική εκσκαφή ή επίχωση του εδάφους, έτσι ώστε η οριστικά διαμορφωμένη στάθμη του εδάφους των ακάλυπτων χώρων να μη βρίσκεται χαμηλότερα ή ψηλότερα από **1.50 μ.** από την υφιστάμενη φυσική του στάθμη. Σε ειδικές περιπτώσεις, είναι δυνατή η αιτιολογημένη υπέρβαση της διάστασης αυτής.

6. ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Οι επιφάνειες των χώρων του κτιριολογικού προγράμματος είναι **ωφέλιμες** και μπορούν να αυξομειωθούν σε ποσοστό έως **10%**. Οι επιφάνειες τοίχων, κλιμακοστασίων, ανελκυστήρων, διαδρόμων κυκλοφορίας κ.λπ. εκτιμώνται σε ποσοστό **35%** επί του συνόλου των ωφελίμων επιφανειών. Στο ποσοστό αυτό περιλαμβάνεται και η επιφάνεια των απαιτούμενων χώρων υγιεινής, οι οποίοι –ανάλογα με τον τρόπο οργάνωσης/συσχέτισης των χώρων– μπορούν να εξυπηρετούν περισσότερες από μια λειτουργικές ενότητες, αντίστοιχα συναθροιζόμενοι.

Ο τρόπος κατανομής και χωροθέτησης των λειτουργιών στους ορόφους του κτιρίου καθώς και ο βαθμός συσχέτισης των επιμέρους λειτουργιών μεταξύ τους, αποτελεί αντικείμενο μελέτης κάθε φοιτητικής ομάδας, εκτός αν αυτό προσδιορίζεται ρητά στο κτιριολογικό πρόγραμμα.

Επισημαίνεται, ότι το κτιριολογικό πρόγραμμα είναι καταρχήν δεσμευτικό όσον αφορά στο μέγεθος των χώρων που περιλαμβάνει, χωρίς να προδιαγράφει τον χαρακτήρα τους. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να θεωρείται **«ανοικτό»** και επιδεκτικό πολλαπλών αναγνώσεων και ερμηνειών, αιτιολογημένων παρεμβάσεων, ακόμα και προσθήκης νέων λειτουργιών, στοιχεία που, ενδεχομένως, επηρεάσουν γόνιμα και εμπλουτίσουν την πρόταση κάθε φοιτητικής ομάδας.

Λειτουργικές ενότητες / Επιμέρους χώροι

Ωφέλιμη επιφάνεια (μ²)

ΚΥΡΙΑ ΕΙΣΟΔΟΣ – ΥΠΟΔΟΧΗ

200

- **Ανεμοφράκτης, πάγκος έκδοσης εισιτηρίων-πληροφόρησης, βεστιάριο, χώρος αναμονής με καθιστικό**
- **Πωλητήριο** (αυτοτελής χώρος ή «ανοιχτή», κατάλληλα οριοθετημένη περιοχή, όπου διατίθενται κατάλογοι εκθέσεων, βιβλία, αφίσες, χάρτες, μικροαντικείμενα, δώρα κ.λπ.).
- **Χώροι υγιεινής** (3 ανδρών, 3 γυναικών, 1 ΑμεΑ)

Από τον χώρο της κυρίας εισόδου πρέπει να είναι προσπελάσιμοι όλοι οι χώροι του κτιρίου, ε-

κτός από αυτούς για τους οποίους δίνεται δυνατότητα ανεξάρτητης εισόδου σύμφωνα με το κτιριολογικό πρόγραμμα. **Κύρια είσοδος και έξοδος κοινού ταυτίζονται.**

ΜΟΝΙΜΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

250

Οι χώροι των μόνιμων εκθέσεων μπορεί να αναπτυχθούν σε ένα ή δύο επίπεδα, είτε ως ενιαίοι χώροι (με δυνατότητα διαχωρισμού), είτε ως διακριτές, ανεξάρτητες αίθουσες (ανάλογα με τα εκθέματα), είτε με συνδυασμό των προηγούμενων. Σε κάθε περίπτωση, είναι επιθυμητή η δυνατότητα ευελιξίας στη διευθέτησή τους καθώς και η εκτόνωση σε υπαίθριους ή/και ημιυπαίθριους χώρους.

Επισημαίνεται, ότι θα πρέπει να εξασφαλίζεται η οριζόντια ή/και η κατακόρυφη υπηρεσιακή επικοινωνία (μέσω κλιμακοστάσιου προσωπικού και ανελκυστήρα φορτίων) όλων των χώρων των μόνιμων εκθέσεων με τα εργαστήρια συντήρησης εκθεμάτων και τις αποθήκες εκθεμάτων.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

500

- **Αίθουσα/ες** 480
Να προβλεφθεί και μικρός χώρος προβολών με 10 καθίσματα και δυνατότητα συσκότισης
- **Αποθήκη** (εκθεσιακός εξοπλισμός, προσωρινή αποθήκευση υλικού) 20

Ο χώρος των περιοδικών εκθέσεων, λόγω της επιθυμητής συχνής και υψηλής επισκεψιμότητάς του, κρίνεται σκόπιμο να βρίσκεται κοντά στην κύρια είσοδο και να διαθέτει επαρκή προβολή σε δημόσια ισόγεια ζώνη. Μπορεί να αναπτύσσεται σε ένα ή περισσότερα επίπεδα. Σε κάθε περίπτωση, είναι επιθυμητή η δυνατότητα ευελιξίας στη διευθέτησή του (προκειμένου να καλύπτει ένα ευρύ φάσμα εκδηλώσεων) καθώς και η εκτόνωση σε υπαίθριους ή/και ημιυπαίθριους χώρους.

Ο χώρος των περιοδικών εκθέσεων μπορεί να διαθέτει πρόσθετη ανεξάρτητη είσοδο κοινού από δημόσιο εξωτερικό χώρο ενώ προϋποθέτει εύκολο τρόπο εισαγωγής/εξαγωγής/διακίνησης του εκθεσιακού υλικού.

ΑΙΘΟΥΣΑ ΔΙΑΛΕΞΕΩΝ (με πλήρη συσκότιση)

240

- **Φουαγιέ** 70
Ενδεχομένως να αποτελεί επέκταση του χωλ εισόδου. Να προβλεφθεί χώρος βεστιάριου (εκτός αν μπορεί να χρησιμοποιηθεί το βεστιάριο του χωλ εισόδου) και χώρος μπουφέ.
- **Αίθουσα 120-130 σταθερών καθισμάτων και σκηνή** 150
Με δάπεδο κεκλιμένο ή με αναβαθμούς και με πρόβλεψη εξόδου κινδύνου από τη χαμηλότερη στάθμη καθισμάτων προς δημόσιο υπαίθριο χώρο.
- **Ζώνη υποστηρικτικών λειτουργιών** 20
Περιλαμβάνει έναν θάλαμο προβολής και ελέγχου ήχου-φωτισμού και δύο μεταφραστικούς θαλάμους. Βρίσκεται απέναντι από τη σκηνή, έχει ιδιαίτερη είσοδο από το φουαγιέ και υπερψωμένο δάπεδο (κατά ~50 εκ).
- **Χώροι υγιεινής** (3 ανδρών, 3 γυναικών, 1 ΑμεΑ)

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

100

- **Αναγνωστήριο – Βιβλιοστάσιο** 90
Ενιαίος χώρος, με 8-10 θέσεις αναγνωστών.
- **Γραφείο βιβλιοθηκάρου** 10
«Ανοιχτή», κατάλληλα οριοθετημένη περιοχή.

- **Χώροι υγιεινής (1 ανδρών, 1 γυναικών)**

Πρόκειται για εξειδικευμένη βιβλιοθήκη (αρχιτεκτονική, τέχνη, ιστορία κ.λπ.) που απευθύνεται σε ερευνητές, φοιτητές και στο προσωπικό του Κέντρου (επιμελητές εκθέσεων, προσωπικό εργαστηρίων κ.λπ.). Περιέχει έντυπο, ψηφιοποιημένο και οπτικοακουστικό υλικό.

ΔΙΟΙΚΗΣΗ 80

- **Γραφείο διευθυντή (με χώρο συσκέψεων)..... 20**
- **Γραμματεία (ενιαίος χώρος, με 4 θέσεις εργασίας) 40**
- **Γραφεία επιμελητών εκθέσεων (2 γραφεία Χ 10 μ²)..... 20**
- **Χώροι υγιεινής (1 ανδρών, 1 γυναικών)**

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΣΥΝΤΗΡΗΣΗΣ ΕΚΘΕΜΑΤΩΝ ΜΟΝΙΜΗΣ ΕΚΘΕΣΗΣ 100

- **Εργαστήριο συντήρησης 100**
- **Χώροι υγιεινής (1 ανδρών, 1 γυναικών)**

Επισημαίνεται ότι πρόκειται για χώρο κύριας χρήσης και, ως εκ τούτου, απαιτείται φυσικός φωτισμός και αερισμός. Επίσης, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η οριζόντια ή/και η κατακόρυφη υπηρεσιακή επικοινωνία (μέσω κλιμακοστάσιου προσωπικού και ανελκυστήρα φορτίων) του εργαστηρίου με τους χώρους των μόνιμων εκθέσεων και τις αποθήκες εκθεμάτων.

Το εργαστήριο διαθέτει ανεξάρτητη είσοδο προσωπικού και πρόσβαση μικρού φορτηγού για την φορτοεκφόρτωση υλικού. Η πρόβλεψη μικρής υπηρεσιακής αυλής αφήνεται στην κρίση κάθε φοιτητικής ομάδας.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΩΝ 200

- **Εργαστήριο ειδικών κατασκευών 120**
Προπλάσματα, εκθεσιακά πανέλα, εφαρμογές πλεξιγκλάς, επιγραφές, ειδικές εκτυπώσεις/κοπές (3d printing, CNC) κ.λπ.
- **Εργαστήριο εντύπου 80**
Εκτυπώσεις (εντύπων, σχεδίων, αφισών κ.λπ.), βιβλιοδεσία, γραφιστικές εφαρμογές κ.λπ.
- **Χώροι υγιεινής (1 ανδρών, 1 γυναικών)**

Τα εργαστήρια εφαρμογών καλύπτουν ανάγκες τόσο του Κέντρου όσο και των πολιτών. Διαθέτουν ανεξάρτητη είσοδο κοινού από δημόσιο υπαίθριο χώρο.

ΧΩΡΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ 100

- **Αίθουσα εκπαιδευτικών προγραμμάτων 90**
Ενιαίος χώρος με δυνατότητα επιμερισμού σε περιοχές δραστηριοτήτων.
- **Γραφείο υπευθύνου 10**
- **Χώροι υγιεινής (1 αγοριών, 1 κοριτσιών)**

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα απευθύνονται σε μικρές ομάδες παιδιών, ηλικίας 5-15 ετών, οργανώνονται και παρουσιάζονται από εξειδικευμένο προσωπικό και συνδυάζουν εκπαιδευτικό και ψυχαγωγικό χαρακτήρα. Με το περιεχόμενό τους εστιασμένο σε τομείς ενδιαφέροντος του Κέντρου και ανάλογα προσαρμοσμένο στις διάφορες ηλικιακές ομάδες, παρέχουν γνώση και προτρέπουν τη συμμετοχή των παιδιών σε διάφορες δραστηριότητες (συζήτηση, προβολές, παιχνίδια, κατασκευές κ.λπ.).

Ο χώρος των εκπαιδευτικών προγραμμάτων μπορεί να διαθέτει ανεξάρτητη είσοδο κοινού από δημόσιο υπαίθριο χώρο, ενώ χρήσιμη είναι η επέκταση των δραστηριοτήτων σε υπαίθριο ή/και ημιυπαίθριο προστατευμένο χώρο.

ΑΝΑΨΥΚΤΗΡΙΟ 130

- **Αίθουσα** 100
- **Παρασκευαστήριο** 20
Με πάγκο-μπάρα και χώρο για προετοιμασία ελαφρού φαγητού.
- **Αποθήκη** 10
- **Χώροι υγιεινής (1 ανδρών, 1 γυναικών, 1 ΑμεΑ)**

Σκόπιμο είναι το αναψυκτήριο να μπορεί να λειτουργεί και εκτός των ωρών λειτουργίας του Κέντρου, άρα με πρόβλεψη πρόσθετης ανεξάρτητης εισόδου. Εναλλακτικά, θα μπορούσαν να προβλεφθούν δύο αναψυκτήρια: ένα μικρότερο για αποκλειστική χρήση εντός του κτιρίου και ένα μεγαλύτερο με ανεξάρτητη λειτουργία. Σε κάθε περίπτωση, η εκτόνωση σε υπαίθριο ή/και ημιυπαίθριο χώρο κρίνεται απαραίτητη.

Σύνολο ωφέλιμων επιφανειών	1.900 μ²
+ 35% για τοίχους, οριζ./κατακ. κυκλοφορία, χώρους υγιεινής	665 μ²

Γενικό σύνολο **2.565 μ²**

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ

Στο 1^ο ή/και 2^ο υπόγειο ή στο ισόγειο, κατά περίπτωση και ανάλογα με την πρόταση.

- Χώρος στάθμευσης: 10-12 θέσεις προσωπικού (κάθε θέση: 2.50X4.50 μ.)
- Αποθήκες εκθεμάτων: 4 αποθήκες X 80 μ² 320
Εξασφάλιση επικοινωνίας των αποθηκών με τα εργαστήρια και τους χώρους μονίμων εκθέσεων και πρόσβασης οχημάτων για εισαγωγή-εξαγωγή υλικού.
- Γενικές αποθήκες: 4 αποθήκες X 50 μ² 200
- Γραφείο υπευθύνου λειτουργίας/συντήρησης κτιρίου – Χώρος BMS (Building Management System / Κεντρικό Σύστημα Ελέγχου και Διαχείρισης Κτιρίου) 20
- Χώρος κλητήρων, φυλάκων 25
- Χώρος καθαριστριών 30
Με χώρους υγιεινής, ντους, αποδυτήρια και αποθήκη υλικών καθαρισμού.
- Λεβητοστάσιο και χώρος αποθήκευσης καυσίμων 40
- Μηχανοστάσια ανελκυστήρων (για κάθε ανελκυστήρα απαιτείται χώρος 1.50X2.00 μ.)

7. ΕΙΔΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ ΘΕΜΑΤΟΣ

- Σε όλους τους κύριους χώρους του κτιρίου πρέπει να εξασφαλίζεται η οριζόντια και η κατάκόρυφη προσπέλαση **ατόμων με αναπηρία (ΑμεΑ)**, μέσω οδεύσεων που αρχίζουν από τη στάθμη του πεζοδρομίου και καταλήγουν στην πόρτα του/των ανελκυστήρα/ων, αποτελούμενες από:
 - α) Ράμπες με μέγιστη κλίση **5%** (για υψομετρικές διαφορές ≥ 0.50 μ.) και ελάχιστο πλάτος **1.30 μ.** Όταν το συνολικό μήκος υπερβαίνει τα 10.00 μ. απαιτείται η κατασκευή ενδιάμεσου πλατύσκαλου ελάχιστου μήκους 1.50 μ.

β) Ανελκυστήρες με ελάχιστες διαστάσεις φρεατίου **1.60X1.80 μ.** και απόσταση μεταξύ πόρτας και απέναντι τοίχου τουλάχιστον **1.50 μ.** Ο συνολικός αριθμός των ανελκυστήρων (κοινού, προσωπικού) θα προσδιοριστεί ανάλογα με την κάθε πρόταση.

- Τα εσωτερικά κλιμακοστάσια για το κοινό θα έχουν πλάτος **≥1.20 μ.** ενώ τα υπηρεσιακά κλιμακοστάσια θα έχουν πλάτος **≥1.00 μ.**
- Αν για την εσωτερική κατακόρυφη κυκλοφορία, εκτός από κλιμακοστάσια και ανελκυστήρες, χρησιμοποιηθούν και ράμπες, αυτές μπορούν να έχουν κλίση **≤12,5%** και πλάτος **≥1.30 μ.** Σε περίπτωση κλίσης μεγαλύτερης από 6%, θα πρέπει να παρεμβάλλονται οριζόντια τμήματα/πλατύσκαλα μήκους 1.50 μ., σε τέτοια θέση ώστε κάθε κλάδος ράμπας να μην έχει υψομετρική διαφορά μεταξύ αρχής και τέλους μεγαλύτερη από 1.80 μ.
- Το ελεύθερο ύψος των εκθεσιακών χώρων προτείνεται να είναι τουλάχιστον **3.00 μ.** Επισημαίνεται, πάντως, ότι σύμφωνα με τον Ν.Ο.Κ. οι χώροι κύριας χρήσης πρέπει να έχουν ελάχιστο ελεύθερο ύψος **2.50 μ.**, ενώ οι βοηθητικοί χώροι (αποθήκες, χώροι υγιεινής, διάδρομοι) μπορούν να έχουν ελάχιστο ελεύθερο ύψος **2.20 μ.**
- Ελάχιστο ύψος ψευδοροφών (μετρούμενο κάτω από τις δοκούς): **40 εκ.**
- Να προβλέπεται, σε κατάλληλη κοινόχρηστη θέση, **1 χώρος υγιεινής ΑμεΑ ανά όροφο**, διαστάσεων **~2.00X2.00 μ.**, με προς τα έξω ανοιγόμενη πόρτα.
- Ο ανελκυστήρας φορτίων (εκθέματα) θα έχει διαστάσεις φρεατίου τουλάχιστον **2.00X2.00 μ.**
- Ο δρόμος/ράμπα για την πρόσβαση οχημάτων στην είσοδο/υπηρεσιακή αυλή των εργαστηρίων και στον υπόγειο χώρο στάθμευσης θα έχει πλάτος **≥2.50 μ.** και κλίση **≤20%**.
- Σε περίπτωση χρήσης ανελκυστήρα οχημάτων, από το επίπεδο του δρόμου προς τον υπόγειο χώρο στάθμευσης, οι ελάχιστες διαστάσεις του φρεατίου θα είναι **3.30 X 5.35 μ.**

Συμπληρωματικές πληροφορίες και στοιχεία, απαραίτητα για την επεξεργασία του θέματος, θα δίνονται από τους διδάσκοντες κατά τη διάρκεια των διορθώσεων ή σε ειδικές παρουσιάσεις (π.χ. προδιαγραφές λειτουργίας/κτιριολογικά ζητήματα, μόρφωση/διαστασιολόγηση φέροντα οργανισμού, κατασκευαστικές λεπτομέρειες/ειδικές κατασκευές, πυροπροστασία, πρόβλεψη Η/Μ εγκαταστάσεων κ.λπ.).

8. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ

ΣΧΕΔΙΑ (σε τεύχος ή ρολλό, όχι διπλωμένα)

- Σχέδιο γενικής διάταξης (κάτοψη δωματίων), σε κλίμακα 1:200, στο οποίο θα απεικονίζεται και το άμεσο περιβάλλον του οικοπέδου μελέτης.
- Κατόψεις όλων των ορόφων του κτιρίου (υπόγειο/α, ισόγειο, όροφοι), σε κλίμακα 1:200. Σε κάθε κάτοψη θα απεικονίζεται και η διαμόρφωση των υπαίθριων χώρων που αντιστοιχούν σε αυτή.
- Τομές (τουλάχιστον 2), σε κλίμακα 1:200.
- Όψεις (τουλάχιστον 2), σε κλίμακα 1:200.
- Μία χαρακτηριστική τομή και μια χαρακτηριστική όψη, σε κλίμακα 1:100.
Όλα τα παραπάνω σχέδια θα είναι σχεδιασμένα γραμμικά, κατά προτίμηση με το χέρι, με μολύβι ή μελάνι. Στις κατόψεις να αναγράφονται οι ονομασίες των χώρων του κτιριολογικού

προγράμματος και οι στάθμες. Στις κατόψεις και τις τομές να απεικονίζονται με σαφήνεια τα στοιχεία του φέροντα οργανισμού. Στις όψεις να απεικονίζονται τα προτεινόμενα υλικά. Στα σχέδια μπο-ρούν να χρησιμοποιηθούν σκίες, τόνοι ή χρώμα.

- Προοπτικές ή αξονομετρικές απόψεις (εσωτερικές/εξωτερικές, συνολικές/τοπικές). Με οποιοδήποτε μέσο έκφρασης (γραμμικό σχέδιο, σκίτσο, κολάζ, επεξεργασμένη φωτογραφία μακέτας, φωτορεαλιστική απεικόνιση μέσω Η/Υ κ.λπ.).

ΜΑΚΕΤΑ

- Τελική μακέτα (που θα περιλαμβάνει και τη διαμόρφωση των υπαίθριων χώρων του οικοπέδου), σε κλίμακα 1:200.

Η εργασία είναι ομαδική και θα παραδοθεί στην Εξεταστική Περίοδο Φεβρουαρίου, στην ημερομηνία που θα καθοριστεί.

9. ΒΑΘΜΟΛΟΓΙΑ

Ο τελικός βαθμός του μαθήματος θα προκύψει από την αξιολόγηση του συνθετικού θέματος.

10. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- Ο εργαστηριακός χαρακτήρας του μαθήματος προϋποθέτει τη συστηματική παρουσία και εργασία όλων των φοιτητών στην αίθουσα διδασκαλίας.
- Κατά τη διάρκεια των μαθημάτων θα πραγματοποιούνται από τους διδάσκοντες τόσο διορθώσεις των συνθετικών θεμάτων όσο και θεματικές διαλέξεις, παρουσιάσεις σχεδίων κ.ά.
- Κατά τη διάρκεια του εξαμήνου θα πραγματοποιηθεί τουλάχιστον **1 ενδιάμεση προπαρα-δοση-παρουσίαση** των προτάσεων όλων των φοιτητικών ομάδων, η οποία θα συνεκτιμηθεί στην τελική αξιολόγηση.
- Για την εκπόνηση των εργασιών θα σχηματιστούν **τριμελείς** και **τετραμελείς** φοιτητικές ομάδες.